

INTERVIEW

NANCY EN MIKE PETEREYNS ZAGEN HUN BROER TENONDER GAAN | 'Vrienden zeiden me soms dat ze Andy in het Brusselse Centraal Station hadden gezien. Dan dachten we: oef, hij leeft nog.' Maar in de zomer van vorig jaar overleed hun broer toch aan een overdosis, na jaren door de straten te hebben gezworven.

'Het leven op de straat was zijn keuze'

VAN ONZE REDACTEUR

PIETER LESAFFER

BRUSSEL | In de hoofdstad zijn vorig jaar, voor zover bekend, 35 daklozen gestorven. Eén van hen is Andy, die op zijn 34ste overleed na een jarenlang bestaan als dakloze.

De Gentenaar was geboren in een doordeweeks gezin met vier kinderen. 'Het is eigenlijk beginnen foutlopen in de middelbare school', zeggen zus Nancy (36) en broer Mike (29) Petereyns. 'Andy was gevoelig en beïnvloedbaar. Hij was wat zwakker dan de rest, en via slechte vrienden kwam hij met drugs in contact. Dat was een probleem, maar het ging - achteraf bekeken toch. Andy trouwde en kreeg drie kinderen, maar dat huwelijk hield niet stand. Na zijn scheiding werd zijn drugsprobleem steeds erger, en hij wilde niets meer met deze samenleving te maken hebben. Ze konden allemaal de pot op, zei hij, en ook van zijn familie aanvaardde hij geen hulp. Zijn leven op de straat was een bewuste keuze.'

'Dat was nog in zijn Gentse periode, en op straat kwam ik hem af en toe tegen', zegt Nancy Petereyns. 'Dan zat Andy tussen de zwervers op de grond. Dat was niet altijd even gemakkelijk om hem zo te zien, maar hij lachte dat altijd weg. "De hoge heren zitten in hun hoge torens in de hemel, en ik zit hier onder de grond", zei hij dan lachend.'

Plots is Andy naar Brussel vertrokken. 'Het was een vlucht', zegt broer Mike daarover. 'We hebben nooit geweten voor wie hij precies op de vlucht was. Maar vermoedelijk moest hij bepaalde mensen nog geld, of zaten politie en gerecht achter hem aan. Hij wilde in ieder geval een nieuw leven beginnen, op straat in Brussel. Dat had hij zelf zo beslist.'

Voor Mike en Nancy Petereyns begon toen een periode van een zestal jaar waarin ze hun broer nauwelijks nog zagen. 'Af en toe hoorde ik van vrienden dat ze hem in Brussel Centraal hadden gezien', zegt Mike Petereyns. 'Eén of twee keer per jaar stond hij ook aan mijn deur. Dan kwam hij ladderzacht binnen met enkele plastic zakken in de hand, nadat hij al een hele dag voor mijn deur had zitten wachten. Dan gaf ik hem alles, kleren, eten, ik gaf hem zelfs mijn jas. Meer kon ik niet doen. Hem in huis nemen ging ook niet, ik heb ook een gezin.'

Achteraf hoorde de familie dat hij er de laatste maanden van zijn leven in Brussel weer wat beter aan toe was. Hij was in een kraakpand in een goede omgeving terechtgekomen, en verlangde weer om zijn kinderen te zien. 'Daarom

Nancy en Mike Petereyns: 'We zijn niet beschaamd over onze broer.' © Pieter-Jan Vanstockstraeten

Dakloze Andy kwam uit een modaal gezin met een modale opvoeding

had hij zich in De Sleutel in Gent laten opnemen', zegt Nancy Petereyns. 'De therapie verliep heel goed, Andy maakte vorderingen. Maar na enkele maanden is het fout gelopen. Door een ruzie is hij daar in de zomer van 2009 moe-

ten vertrekken. Enkele dagen later hebben ze hem dood teruggevonden in een drugspan in Gent. Hij was na een overdosis gestikt in zijn eigen braaksel.'

'We zijn daar toen binnen geweest, in het kraakpand dat blijkbaar bekend stond onder drugsverslaafden in Gent, om hem te identificeren. Het was verschrikkelijk, hij lag daar al twee dagen. Er waren twee mensen bij hem toen hij stierf, maar die hebben Andy nog een dag laten liggen, zo-

dat ze de tijd hadden om hem eerst helemaal te beroven. Ze hebben hem niet eens proberen te helpen.'

Op de jaarlijkse ceremonie voor de straaddoden in Brussel (*zie inzet*) hebben broer en zus Petereyns het publiek toegesproken. 'We zijn niet beschaamd over onze broer', zeggen ze na afloop. 'Al is dat niet altijd even gemakkelijk geweest, vooral in het begin niet. We wisten niet altijd even goed hoe we ermee moesten omgaan.'

Interreligieus afscheid van Brusselse daklozen

Voor de vijfde keer organiseerde het 'collectief straaddoden' in Brussel een afscheidsplichtigheid van de Brusselse daklozen die het afgelopen jaar zijn overleden. In 2009 waren dat er 35, drie meer dan het jaar voordien.

De gemiddelde leeftijd van deze 35 mensen was 48,8 jaar. Het collectief weet van 19 van hen de doodsoorzaak. Niet de kou staat op nummer één, maar wel kanker. Zes overleden aan die ziekte. Alcohol en drugs staan op de tweede plaats (drie overledenen).

Het 'collectief straaddoden' wil de daklozen in ons land een waardig afscheid geven. Dat doet ze door de familie te helpen bij de begrafenis, zelf de uitvaart te organiseren (vorig jaar 19) en door de jaarlijkse ceremonie.

Die ceremonie vond gisteren plaats in het Brusselse stadhuis. Vertegenwoordigers van de katholieke kerk, islam, jodendom en vrijzinnigheid namen er afscheid van Patricia, Mohamed 'le pilote', Mahamat 'Jésus-pieds nus', Christophe 'de la gare', Bruno 'le chat' en alle anderen die een tijdlang in Brussel dakloos zijn geweest. Elf van hen zijn letterlijk op straat gestorven, de anderen thuis of in het ziekenhuis. (pl)

Maar hij blijft onze broer, we zijn hem altijd graag blijven zien. Hijzelf had de keuze gemaakt om zo te leven. We hadden altijd wel in het achterhoofd dat het wel eens helemaal fout zou lopen, maar toch niet op het moment dat het net iets beter ging? Erover spreken is voor ons een manier om het te verwerken. In tegenstelling tot onze moeder, die daar niet over praat, ook niet met ons.'

Andy's dood laat de familie ook achter met de vraag waarom net hij op het verkeerde spoor is beland. 'We zijn met vier thuis, en de andere drie hebben een heel normaal leven', zegt Nancy. 'Moeder was huisvrouw, vader douanier, niks dat een dergelijke toekomst voorspelde. Misschien heeft de dood van ons vader er iets mee te maken? Die is tien jaar geleden overleden. Heeft Andy dat nooit helemaal kunnen verwerken? Ik weet het niet.'

Museumgasten special: Museum Dr. Guislain

gepubliceerd op 13 februari 2010

In 'Museumgasten' worden bekende Nederlanders meegenomen naar musea in Nederland en vellen zij er hun oordeel over. Is het een aanrader, wat is goed, wat kan beter? In het programma wordt die mening onderbouwd, maar nadrukkelijk niet voorgeschreven. Kritiek mag en moet.

Deze uitzending in het najaar is een special: Museumgasten gaat naar het Belgische Gent, naar het museum Dr. Guislain. Met de Vlaamse Margriet Hermans en de Nederlandse Henk Schiffmacher.

De Museumgasten bekijken het Gentse museum Dr. Guislain. Het is een museum over de geschiedenis van de (Belgische) psychiatrie en van de kunst óver en ván patiënten. Bijna twee eeuwen geleden specialiseerde de Belgische psychiater Guislain zich in geestesziekten. Hij beschouwde geestesziekte als een gemoedsstoomis, waarvan de verstandelijke stoomissen slechts een gevolg zijn. Jozef Guislain zocht de oorzaak dus in de psyche, maar zal daarnaast ook de hersenen grondig bestuderen en zo op het spoor van verschillende hersenafwijkingen komen. Guislain hield ook een pleidooi om de zieken zoveel mogelijk aan het werk te zetten: de leegheid van het bestaan was volgens hem aan te duiden als een mogelijke oorzaak voor geestesziekte.

Het museum laat de behandelmethoden zien. Ook is een deel van het oude ziekhuisdeel bewaard gebleven. Maar er is meer: outsiderskunst. Dit heeft de speciale aandacht van de gasten. De werken van de patiënten zijn zeer eigen en fantasievol. Ook wordt de term Art Brut gehanteerd: het werd gebruikt om het werk van psychiatrische patiënten en mensen met een mentale handicap aan te duiden.

Op dit moment werken in het (prachtige) gebouw ook patiënten in het museum. Naast de museumfunctie heeft Dr. Guislain ook een taak in research, verzamelen en biedt het onderdak aan bv theatervoorstellingen. Ook heeft het museum een grote fotocollectie op dit gebied die nog steeds wordt aangevuld.

Museumgasten, in KunstUur, zaterdag 13 februari 2010, Nederland 2.